

Meerjarenplan 2019 t/m 2023 KNNV afd. Epe-Heerde (versie 27 december 2018)

1. Inleiding

Heeft een vereniging voor veldbiologie een meerjarenplan nodig? We hebben het toch altijd zonder een dergelijk plan gedaan? Waarom nu dan toch een meerjarenplan? Redenen om toch een meerjarenplan te maken zijn:

- Duidelijkheid voor het bestuur, de leden en de 'buitenwacht' wat men van de afdeling mag verwachten, wie wat doet en waar men met vragen en opmerkingen terecht kan;
- Wat willen we als afdeling bereiken, waar willen we heen en op welke termijn willen we dit bereiken
- Wat zijn onze sterke en zwakke kanten. Wat willen we ontwikkelen en wat heeft aandacht van wie nodig om een actieve vereniging te houden en waar mogelijk verder te ontwikkelen,
- Voor zo weinig mogelijk verrassingen komen te staan en weten waar we aan toe zijn, zodat ad hoc beslissingen beperkt kunnen blijven;
- Het zet ons bewust aan het denken wat we wel en niet willen én kunnen;
- Leden te motiveren om mee te denken en richting van de afdeling te bepalen
- De visie over samenwerking met IVN verder uitwerken
- Landelijke onderwerpen en ontwikkelingen (incl. natuurbeheer) een plaats geven in het programma.

Bovendien is een meerjarenplan nodig in verband met de ANBI-status die we sinds 2018 hebben.

In ieder hoofdstuk wordt heel kort aangegeven wat er nu per thema (hoofdstuk) binnen de afdeling gebeurt. Aanvullende informatie vind je onder andere in de jaarverslagen, website of Natuurklanken. In dit plan wordt gefocust op nieuwe impulsen voor de komende jaren.

Het is belangrijk om bereikbare doelen te formuleren; doelen moeten niet frustrerend, maar motiverend werken. Er mag wel een duidelijke ambitie in deze doelen liggen, bijvoorbeeld meer mensen betrekken bij natuurbeleving. Belangrijke vraag die bij elk onderdeel speelt is; Hoe ver strekt onze ambitie en wat zijn haalbare doelen bij onze capaciteit? Potentiele acties, die we nu (nog) niet kunnen invullen, worden beschreven om ze voor alle duidelijkheid gemotiveerd weg te schrijven of als pro memori op te nemen.

Naast het Meerjarenplan stellen we ook een jaarplan op.

2. Natuurstudie en natuurbeleving

Het accent van onze afdeling ligt heel sterk op natuurstudie. Verbreding en verdieping van eigen kennis is veelal de belangrijkste motivatie van de deelnemers aan inventarisaties en avonden. De afdeling heeft 6 werkgroepen, namelijk planten, geologie & landschap, insecten, paddenstoelen, mossen en vogels. De werkgroepen vormen de ruggengraad van de afdeling. Het aantal belangstellende (maillijst) en deelnemende leden varieert sterk per werkgroep. Alle werkgroepen organiseren veldopnames (incl. excursies) en bijeenkomsten binnenshuis (vaak in de winterperiode in het Kulturhus in Epe). Een coördinatorenoverleg in het laatste kwartaal stemt de werkwijze en agenda van de verschillende werkgroepen op elkaar af. Sommige werkgroepen draaien goed (planten) en andere iets minder goed. Redenen dat werkgroepen minder goed draaien zijn; te weinig deelnemers (soms ziekten, leeftijd), te veel wisseling in het aantal deelnemers en/of te grote belasting voor coördinatoren. Door een tweetal cursussen over paddenstoelen voor beginners in 2016 en 2017 is het aantal leden van de paddenstoelenwerkgroep sterk toegenomen.

De werkgroep mossen heeft een samenwerking met de afdeling Zwolle en heeft 6 leden (4 leden Epe-Heerde en 2 leden Zwolle). Dit is een heel goed voorbeeld waarbij alleen samenwerking tot functionerende werkgroep leidt.

Om de kennis van leden te verbreden en te verdiepen en nieuwe leden voor kwijnende werkgroepen aan te trekken proberen we wat meer cursussen te organiseren. Door een cursus voor nieuwe werkgroepleden breed kenbaar te maken komen er mogelijk nieuwe leden uit voort. Ons streven is ten minste jaarlijks een cursus te organiseren, waarbij we graag willen samenwerken met aangrenzende afdelingen van KNNV of IVN.

Leden die nog niet bij een werkgroep zijn aangesloten, zouden daartoe op een uitnodigende manier moeten worden bewogen. Het maakt het lidmaatschap van de KNNV waardevoller en de betrokkenheid bij de afdeling groter. In het hoge kennisniveau binnen de werkgroepen schuilt het gevaar dat voor (nieuwe) leden de drempel voor aansluiting bij een werkgroep te hoog kan zijn, of tenminste zo kan aanvoelen. In elke werkgroep dient daarom aandacht te zijn voor de toegankelijkheid en voor begeleiding van de nieuwkomers die met minder bagage binnenkomen.

Het motto is beter een paar goede werkgroepen dan vele werkgroepen die een kwijnend bestaan lijden. Daarom is het beleid er niet op gericht nieuwe werkgroepen op te richten.

Jaarlijkse evenementen onder het thema natuurbeleving en –studie, die de afdeling organiseert, zijn een 1000-soortendag en een nieuwjaarswandeling. De vogelwerkgroep doet mee met landelijke projecten bv. PTT telling in dec en broedvogelinventarisaties.

Ons doel is dat alle door de werkgroepen verzamelde data in daartoe geëigende (landelijke) databanken worden aangeleverd.

3. Natuureducatie

Onze afdeling doet in redelijke mate aan natuureducatie. We hebben de natuurpaden Epe en Heerde (beheerd door een commissie), geven voorlichting op evenementen (evenementencommissie), organiseren excursies en lezingen en geven in beperkte mate natuurlessen op scholen. De groep mensen die deze zaken runt is beperkt en heeft met de huidige invulling behoefte aan versterking. Slechts in beperkte mate worden er algemene excursies georganiseerd voor leden en niet-leden met een ander kennisniveau. We proberen ieder jaar tenminste één cursus te organiseren. De beide natuurpaden worden waarschijnlijk in 2019 grondig gerenoveerd.

Waar mogelijk proberen we aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen, zoals de landelijke thema's van het KNNV, de nationale vogelweek (veel excursies door vogelwerkgroepen en georganiseerd door Vogelbescherming Nederland), jaarrond tuintellingen (SOVON), fête de la Nature (eind mei). We kunnen hierop 'meeliften' met de landelijke publiciteit. We gaan zoeken naar mogelijkheden om beter bij de landelijke thema's aan te sluiten. Het grote voordeel is dat we kunnen meeliften met de landelijke publiciteit. Het vroegtijdig actie nemen is een eerste belangrijke stap. We proberen ieder jaar ons bij een of twee landelijk thema's aan te sluiten. De werkgroep planten doet aan de landelijke plantenjacht (inventariseren bloeiende planten in de winter) mee.

Ons streven is meer kennis te delen met anderen (leden en niet-leden). Met name door het geven van meer algemene excursies voor niet of minder actieve leden en/of voor een breed publiek. Of specifieke excursies waarbij bijv. aan de buitendienst gemeente Epe en Heerde kan worden gedacht. Andere mogelijkheden zijn instapcursussen om eigen leden meer betrokken te houden of te maken, en nieuwe leden aan te trekken. Voor die laatstgenoemde groep is laagdrempeligheid en inspelen op landelijke thema's, bij het seizoen, bij actuele gebeurtenissen in ons werkgebied, bij trends in de samenleving een voorwaarde om de interesse te wekken. Bijvoorbeeld een cursus tuinvogels voorafgaande aan de Nationale Tuinvogeltelling, een cursus insectenhotel bouwen in de voorzomer; een cursus wilde planten als in de gemeenten het bermbeheer aan de orde is. We zouden ook lezingen kunnen geven aan organisaties in de regio (bijv. imkersvereniging, Groei en Bloei, ouderen en jongerenorganisaties enz. Dit kunnen we alleen doen of met het IVN, andere afdelingen van KNNV of de Bekenstichting. We onderzoeken de mogelijkheden (denk met name aan de bemensing). Dit kan ook leden voor de werkgroepen opleveren.

We zouden wel meer lessen op scholen willen geven of leerkrachten ondersteunen. Wij gaan na of we hier een bijdrage in kunnen leveren.

Waar mogelijk pakken we kansen op om samen met het bedrijfsleven voorlichting te geven. In 2018 zijn excursies verzorgd voor kinderen en ouders van de camping de Helfterkamp in Vaassen.

Bij deelname aan evenementen (met het aspect voorlichting en naamsbekendheid) beperken we ons vanwege personele belasting voorlopig tot de pleinmarkt in Epe. Natuurlijk geven we er de voorkeur aan dat de opbrengsten van deze evenementen hoger zijn dan de kosten, maar de realiteit leert ons dat dit niet mogelijk is. Standpunt nu is dat evenementen wat mogen kosten.

4. Natuurbescherming

We zetten ons in voor bescherming van onze natuur- en landschapswaarden. Het is één van onze speerpunten. Sinds 2015 geven we meer aandacht aan dit thema. We volgen de ontwikkelingen van overheden (rijk, provincie, gemeenten en waterschap) en particulieren. Daar waar de natuur in het gedrang komt springen we in de bres, zonder een actiegroep te worden en willen zeker geen notoire dwarsligger zijn. Primair proberen we met overleg tot oplossingen te komen. Vaak zien we nadelige ontwikkelingen voor natuur pas als officiële mededeling van een plan in de media. Zijn de plannen schadelijk voor de natuur dan dienen we (afhankelijk van het plan) bezwaarschriften of zienswijzen in.

Aan actieve natuurbescherming (handen-uit-de-mouwen) doen we als afdeling weinig. Een enkele keer wordt advies gegeven over paddenoverzet. Samen met andere organisaties in de regio proberen we jaarlijks een 'natuur-doe-dag' te introduceren. Dit in samenwerking met SLG (Stichting Landschapsbeheer Gelderland).

We richten geen aparte stichting op om actie te voeren ter bescherming van de natuur. Probleem is dat zo'n aparte stichting een bestuur moet hebben en dit blijkt in de praktijk moeilijk te realiseren. In de statuten van onze afdeling is opgenomen dat we "bijdragen aan de natuur- en landschapsbescherming in de ruimste zin" (art. 2c). We werken heel actief samen met VME (Vereniging Milieuzorg Epe) om onze doelen te bereiken.

5. Natuurbeheer en -ontwikkeling

Jaarlijks wordt de oeverswaluwenwand in Veessen onderhouden en wordt het verloop van de zwaluwen bijgehouden. Van het Waterschap Vallei en Veluwe ontvangt de afdeling jaarlijks een vast bedrag voor het onderhoud.

Binnen de afdeling is één tuinambassadeur werkzaam. Bemensing van dit thema is een probleem.

We streven naar een meer natuurlijk onderhoud van bermen, oevers e.d. door gemeenten, provincie en waterschap, en in tweede instantie ook door particulieren. Door overheden wordt nog veel te veel geklepeld. Inzaaien van percelen en bermen kan een goede oplossing zijn als zaad van inheemse planten wordt gebruikt. In het jaarlijkse overleg met gemeenten staat dit punt op de agenda.

Het deelnemen aan of het initiëren van natuurwerkdagen (actief natuurbeheer) is toe te juichen, zowel uit het oogpunt van natuurbeheer als om de natuurbeleving voor eigen leden en (nog-) niet-leden. Daar staat tegenover dat de fysieke medewerking aan het beheer van het 'landje van Jonker' enkele jaren is afgebouwd en het gereedschap is verkocht. Een optie is aanhaken bij de activiteiten van andere organisaties en deze kenbaar maken via onze kanalen. Mogelijk zijn er kansen om natuurwerkdagen te stimuleren of aan mee te werken (bijv. van Landschapsbeheer Gelderland, IVN, GLK, NM, SBB, scouting de in nov. 2015 opgerichte knotgroep Heerde, Hoogstambrigade Heerde).

Jaarlijks organiseert het Oranjefonds NLDOET; op een tweetal werkdagen wordt vrijwilligerswerk verricht. Hiervoor kan subsidie worden aangevraagd (in 2016 max. €400). In principe is dit geschikt voor een of twee werkdagen in de natuur. Voor 2018 en volgende jaren gaan we na of een klus voor subsidie aangedragen kan worden, waarbij samenwerken met andere organisaties een goede optie is. Zie verder subsidie onder financiën.

6. Leden

Eind 2018 heeft de afdeling Epe-Heerde circa 150 leden. Hiervan is ongeveer 1/3 actief in werkgroepen en commissies binnen de afdeling. Dit betekent dat circa 90 leden niet actief zijn.

Een lastige vraag is hoeveel leden je nodig hebt voor een goed lopende afdeling (kritische massa). Het hangt sterk af van het aantal actieve leden. Vanuit de huidige opzet streven we naar behoud van het aantal leden dat we eind 2017 hadden (135) en streven we een uitbreiding van 2 tot 3 leden per jaar. Hiervoor zullen we de afdeling moeten promoten. Middelen zijn bijvoorbeeld (publieks)cursussen, openbare excursies, thematische wandelingen of fietstochten. We leggen ons oor te luister bij afdelingen die hun ledenaantal zien toenemen.

Daalt het aantal leden beneden 125 dan gaan we een ledenwerfactie houden. Zo'n actie zal vergezeld moeten gaan met aantrekkelijke zaken als het organiseren van cursussen, excursies e.d..

7. Communicatie

Als afdeling hebben we veel contacten (o.a. andere afdelingen KNNV en IVN, gemeente, waterschap, TBO's, leden en werkgroepen onderling). We proberen elkaar zo goed mogelijk over de ontwikkelingen te informeren, waarbij we moeten oppassen elkaar niet met informatie te overladen.

De afdeling heeft een hele goede en actuele website, gebaseerd op het format van de landelijke KNNV. Ook op sociale media zijn we actief (Facebook). Verslagen, rapporten e.d. komen op de website te staan.

Natuurklanken is een van de oudste en belangrijkste communicatiemiddelen met de leden. We hebben een papieren en digitale versie. We willen de digitale versie uitbreiden ten koste van de papieren versie. We zullen er voor zorgen dat degene, die een papieren versie wil blijven ontvangen, deze ook krijgt. De huidige kostenloze verspreidingswijze proberen we zo lang mogelijk in stand te houden, temeer daar er leden zijn die geen internet hebben of leden die veel liever een papieren versie lezen. We stellen echter het wel op prijs dat een vrijwillige bijdrage voor de papieren versie wordt gedaan; een richtbedrag voor Natuurklanken is €10 per jaar en voor verzending €4 per jaar. Nagegaan wordt of tegen beperkte meerkosten Natuurklanken kan worden verbeterd.

We willen de communicatie met aangrenzende KNNV-afdelingen bevorderen, evenals met de IVN-afdelingen (zie samenwerking).

Discussie zal gevoerd worden over het meer en beter betrekken van leden en niet-leden bij activiteiten van de afdeling. Een voorbeeld; een fotowedstrijd van een bedreigd landschap of natuurgebied zou wellicht andere geïnteresseerden trekken en aandacht aan het bedreigde gebied kunnen schenken.

We zijn gesprekspartner van beide gemeenten. Een tot tweemaal per jaar hebben we overleg met de wethouder van beide gemeenten.

"Tussen heuvels en rivieren" was in het verleden een zeer succesvolle artikelenreeks over de natuur in onze regio, die wekelijks in de Apeldoornse en Zwolse krant verscheen. Het zou geweldig zijn als wij dit weer nieuw leven zouden kunnen inblazen. Vooralsnog nemen we hierin geen actie, omdat dit teveel werk met zich meebrengt (tenzij een enthousiasteling zich aanbiedt).

Communicatie via de pers helpt de bekendheid van en waardering voor de afdeling te vergroten en mensen voor onze activiteiten te interesseren. Denk behalve aan aankondigingen ook eens aan het inzenden van beknopte verslagjes van activiteiten (plus foto). Ook bijzondere waarnemingen of geboekte resultaten lenen zich daarvoor. En niet ontmoedigd raken als niet altijd publicatie volgt.

We moeten zorgen dat we onze apparatuur voor communicatie goed op orde hebben. Dit betreft onder andere materiaal voor de stand, maar ook een eigen beamer en laptop.

8. Samenwerking

In beperkte mate wordt met andere organisaties in de regio samengewerkt.

Het bestuur wil de samenwerking met andere partijen intensiveren om onze doelen (natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming) beter in te kunnen vullen. Hierbij denken wij aan andere natuur- en milieuorganisaties (IVN, NJN, Stichting behoud Veluwe sprengen en beken, St. landschapsbeheer Gelderland, bijenvereniging), terreinbeheerders (GLK, NM, SBB), agrarische natuurverenigingen, Vereniging Landschap en Milieu Hattem en overheden (gemeente Epe en Heerde en waterschap Vallei en Veluwe). We zoeken de samenwerking echter alleen als dit leidt tot verbetering van de doelen van onze afdeling en als we deze samenwerking qua personele bezetting in kunnen vullen en niet als doel op zich. In 2017 is de samenwerking met IVN-Apeldoorn en KNNV-Apeldoorn gestart. Onze afdeling overlegt halfjaarlijks met beide afdelingen (ieder één persoon).

Ook samenwerking met het bedrijfsleven is voor ons een goede optie, als er ten minste winst voor natuur uit te halen is.

We staan in principe positief tegenover een platform van natuur- en milieugroepen en overheden in de regio, maar zullen hiervoor vooralsnog geen initiatief in nemen.

De landelijke en regionale fusie tussen IVN en KNNV naar de lange baan geschoven. Voorlopig blijven verenigingen naast elkaar bestaan. Wel is landelijk afgesproken meer met elkaar samen te werken.

De afdelingen van het KNNV waren tot 2018 ingedeeld in gewesten, niet gebaseerd op provinciale grenzen, maar clusters van dicht bij elkaar gelegen afdelingen. Sinds 2018 zijn de gewesten wel gebaseerd op provinciale grenzen, omdat de provincies een centrale rol in de Wet Natuurbescherming hebben. Onze visie over samenwerking in de provincie Gelderland is:

- Inventarisatie en beleving. Zal niet of slechts in zeer beperkte mate een rol spelen, omdat we de handen al vol hebben in onze eigen regio.
- Educatie. IVN heeft als hoofdtak educatie en speelt hierin een belangrijke rol in de provincie. Wij zien hierin geen taak voor ons richting provincie. Wel ligt er een duidelijke rol in uitwisseling van cursussen tussen de Gelderse afdelingen.
- Natuurbescherming. Een gezamenlijk (e-mail)adres met de provincie. Hier ligt wel een rol om gezamenlijk provinciale beleidsplannen, waar gemeente hun beleid op moeten bouwen, goed te volgen en waar nodig van commentaar te voorzien. We ervaren dit als een belangrijke zaak.

9. Financiën

Met ingang van 2018 is de contributie verhoogd naar €27,50 (was €25,00) en voor huisgenootleden naar €11,00 (was €10,00).

De afdeling heeft een nalatenschap gekregen van Bertus Hilberink (€1000 in 2013). Een specifiek doel is voor deze nalatenschap nog niet beschreven. In 2019 gaan we hiervoor een specifiek doel formuleren. In 2017 heeft de afdeling van de GNMF € 1000 ontvangen uit de nalatenschap van de opgeheven Milieuwerkgroep Heerde. Dit geld dient aan een project besteed te worden.

Het werven van subsidies/bijdragen is een belangrijk middel om de afdeling gezond te houden. Subsidies waarvoor geen specifiek project moet te worden ingediend (o.a. Rabobank Clubkas, Van Vemde travel) vloeien in de algemene middelen. Voor veel subsidiebronnen geldt dat een alleen subsidie voor een specifiek project kan worden aangevraagd. Doet zich een dergelijke mogelijkheid voor dan wordt bekeken we of een subsidieverzoek indienen. Subsidiewerving moet een duidelijk doel hebben voor onze afdeling en geen doel op zich. In principe willen we eerst een doel formuleren en daar subsidie bij zoeken, hoewel de praktijk weerbarstiger zal zijn. We gaan proberen een aantal zinvolle projecten te formuleren, die 'op de plank leggen' en op het moment van beschikbaar komen van subsidie in te dienen. Bovendien moet duidelijk zijn dat de menskracht om een dergelijk project uit te voeren aanwezig moet zijn.

10. Bestuur

Het bestuur bestaat uit 5 enthousiaste leden (voorzitter, secretaris, penningmeester en 2 leden). Met de bezetting kunnen we onze taken aan, maar het zou goed zijn als we enige ondersteuning krijgen voor sommige taken (bijvoorbeeld PR). Het bestuur wordt ondersteund door een beheerder van de website en een ledenadministrateur. De volgende bestuurlijke overleggen vinden plaats:

- Bestuursvergaderingen (1 maal per kwartaal),
- Algemene ledenvergadering,
- Coördinatorenoverleg,
- Vertegenwoordigende vergadering landelijke KNNV (1 maal per jaar),
- Landelijke Beleidsraad (2 maal per jaar)
- Gewestelijke vergaderingen (1 maal per jaar). Gewest IJsselstreek wordt nu provincie Gelderland.
- Bestuurlijk overleg met de gemeenten Epe en Heerde

Zoals in de voorgaande thema's aangeven wil het bestuur zich meer naar buiten presenteren, meer overleg met andere organisaties. Het is belangrijk de efficiëntie hierbij goed in het oog te houden.